
Informe per a completar la declaració de BIC del Reial Monestir de la Santíssima Trinitat de València

Autor: Comissió de Llegat Històric i Artístic

Aprovació: Ple, 26 d'octubre 2015

Antecedents.-

Amb data 16 de juliol de 2015, amb número de registre 6352-382, te entrada al Consell Valencià de Cultura l'escrit de la Directora General de Patrimoni Cultural de la Conselleria d'Educació i Cultura, en el qual s'informa la incoació d'un expedient per a completar la declaració de B.I.C. del Reial Convent de la Santíssima Trinitat de València, a fi d'adaptar-la a les determinacions exigides per la Llei 4/198, d'11 de juny, del Patrimoni Cultural.

De conformitat al que disposa l'article 27.5 de l'esmentada llei es sol·licita del Consell Valencià de Cultura la formalització de l'informe preceptiu, a tenor del que contemplen l'article i llei susdites.

La Comissió de Govern i la presidència del C.V.C. enviaren la sol·licitud d'informe, per tal que s'enllestira, a la Comissió de Llegat Històric i Artístic, la qual en la sessió de setembre de 2015 inicià la formalització escaient que dona peu al present informe.

Panteó reial i monestir prestigiosos.-

El Reial Monestir de la Santíssima Trinitat de València, és el monestir més antic d'aquesta ciutat i l'únic que encara manté el seu ús original i al mateix és l'únic Panteó Reial del territori valencià, perquè a pesar de que en algun altre temple hi ha despulles reals i aristocràtiques, només a la Trinitat trobarem les d'una reina de la Corona d'Aragó, la reina Maria de Castella (Segovia 1401-València, 1458), primogènita d'Enric III de Castella i Catalina de Lancaster, cosina germana d'Isabel la Catòlica, esposa d'Alfons V dit El Magnànim i regent del Regne, i els de la Infanta Maria d'Aragó (1478-1510), filla natural del rei Ferràn el Catòlic, qui va ingressar al convent als 5 anys i dos mesos i està soterrada amb tota modèstia i discreció --raó per la que la seua tomba no ha estat profanada-- al cor de l'església.

Però a més a més, la Trinitat, és un referent històric, artístic, religiós i social de valencianes i valencians. Des de la seua construcció, fundada per la pròpia reina Maria, la quantitat de personatges cabdals de la nostra història el converteixen en un espai singular de tot el territori valencià. Personatges com la primera abadessa fundadora, l'escriptora sor Isabel de Villena; el metge del monestir l'escriptor Jaume Roig; el confessor del convent, el beat Pere Nicolàs Facto; l'infant Joan d'Aragó (rei de Navarra): el bisbe titular Alfons de Borja posteriorment Papa Calixt III; la reina de Castella Isabel, i tants i tants altres mostren la transcendència d'un monestir únic i molt singular al nostre territori.

El Consell Valencià de Cultura, conscient de la transcendència del monestir que va ser declarat Monument Nacional el 22 de desembre de 1982, i BIC el 4 de febrer de 1983, ha publicat, en diverses edicions, un llibre de la història i art que atresora l'immoble conventual, obra del catedràtic de Història de l'Art de la nostra Universitat Estudi General, Daniel Benito Goërllich¹. També ha proposat diverses opcions per tal de recuperar la importància històrica i social de la Trinitat, com recull el seu document del 19 de setembre de 1996 titulat "Sobre el convent de la Trinitat de València", a resultes d'una visita institucional del CVC a l'edifici.

El catedràtic Benito Goerlich recull un testimoni del humanista alemany Jerònim Münzer, qui en 1494 afirmava: *"Nunca vi iglesia tal, según la cantidad de ricos y magníficos retablos y ornamentos con que está decorada. Causa este espectáculo mayor admiración"*, riquesa que va estar sotmesa als saquejos i profanacions de les tropes franceses, als patiments de les desamortitzacions, les destrosses de la guerra civil espanyola, la riuada de 1957 i d'altres malfets, i si encara es manté en bones condicions es perquè "La comunidad de religiosas, a veces de un modo heroico, ha sabido salvar y proteger lo más importante en circunstancias muy difíciles". Seguint aquest mateix criteri, el CVC recomanava l'any 1996: "seria conveniente mantener l'ocupació de l'edifici per esta comunitat religiosa. Més encara, cal reconèixer la importància de mantindre el sentit autèntic i fonamental del monument", per més que això hui per hui sembla molt difícil.

Situació actual

Els darrers anys, degut, pot ser, a la manca de vocacions religioses, s'ha produït l'abandonament per part de les escasses monges que hi residien, amb l'hipotètic perill de pèrdua d'elements del propi monestir, a pesar que han hagut intents infructuosos de redreçar-lo amb ordres religioses noves i que la vigilància de l'immoble és eficient que encara conté, entre els seus manuscrits i quasi mig centenar de llibres, manuscrits de Sor Isabel de Villena, l'edició de 1513 del *Vita Christi*, diversos cançoners d'època, una edició princeps de la *Historia del convento de la Trinitat* obra d'Agustí Sales, i nombrosos pergamins manuscrits, el "Libro de la casa de la Reina" on es relacionen les almoines donades per l'edificació del monestir, la bula plúmbia de León X i el seu segell, el Libro de las bulas pontificias i d'altres llibres i documents de la història del convent, entre més objectes valuosos com la pinacoteca amb els quadres de Sant Antoni d'Egipte, Sant Francesc d'Àsis, Sant Francesc, els màrtirs del Marroc. Els màrtirs franciscans de Santa Clara, etc, i els bens immobles que hi son molts i ben interessants.

Davant esta situació, i les circumstàncies que en un futur podrien afectar l'espai, considerem adequades les següents conclusions.

Conclusions.-

¹ Benito Goërllich, Daniel. *El Real Monasterio de la Santísima Trinidad de Valencia. Historia y Arte*. Serie Minor, núm. 48. Fotos de Mateo Gamón. CVC. València 2008. 354 fulles.

1.-Considerem que es donen totes les concurrències per tal de completar el B.I.C. del Reial Monestir de la Trinitat de València, d'acord amb la proposició efectuada per la Conselleria d'Educació i Cultura, en Resolució de 12 de maig de 2015.

2.- Considerem que si no torna la Trinitat a tenir religiosos que continuen la dedicació primitiva, podria servir per conservar continent i continguts d'una edificació eminent de la història i art valencià, musealitzant-lo dada la proximitat al Museu de BB.AA. Sant Pius V.

Aquest informe s'enviarà ala Directora General de Patrimoni Cultural, peticionària del mateix, a la FVMP i al president i grups parlamentaries de les Corts Valencianes.